

**EKSKLUSIVNO/ŠTO SE RODILO
U GLAVAMA ADMIRALA
I GENERALA**

PLAN RA SIN

Komanda flote razradila plan po kojem raketni i torpedni čamci, te raketna topovnjača, trebaju gađati više precizno utvrđenih ciljeva na splitskom području. Istodobno je avio-brigada iz Mostara dobila listu objekata koje treba sruvniti sa zemljom...

Piše: Andrija POPOVIĆ

Strahovi da će vandalizam okupatorske armije u svoj svojilini osjetiti i drevni gradovi na Jadranu Split, Šibenik i Zadar bili su na žalost posve opravdani. Šibenik je eto znatno razoren a raketiranje Splita s njegova akvatorija od prije nekoliko dana bilo je jasno upozorenje da neće biti pošteden ni Dioklecijanov grad.

Pri svemu tome najnovija saznanja govore da gađanje po Splitu i Kaštelima nikako nije bio čin agresora izazvan – kako kažu – aktivnosti hrvatskih oružanih snaga nego da se radi o aktivirajućem planu razaranja Splita koji je sačinjen još prije mjesec dana, točnije 28. kolovoza.

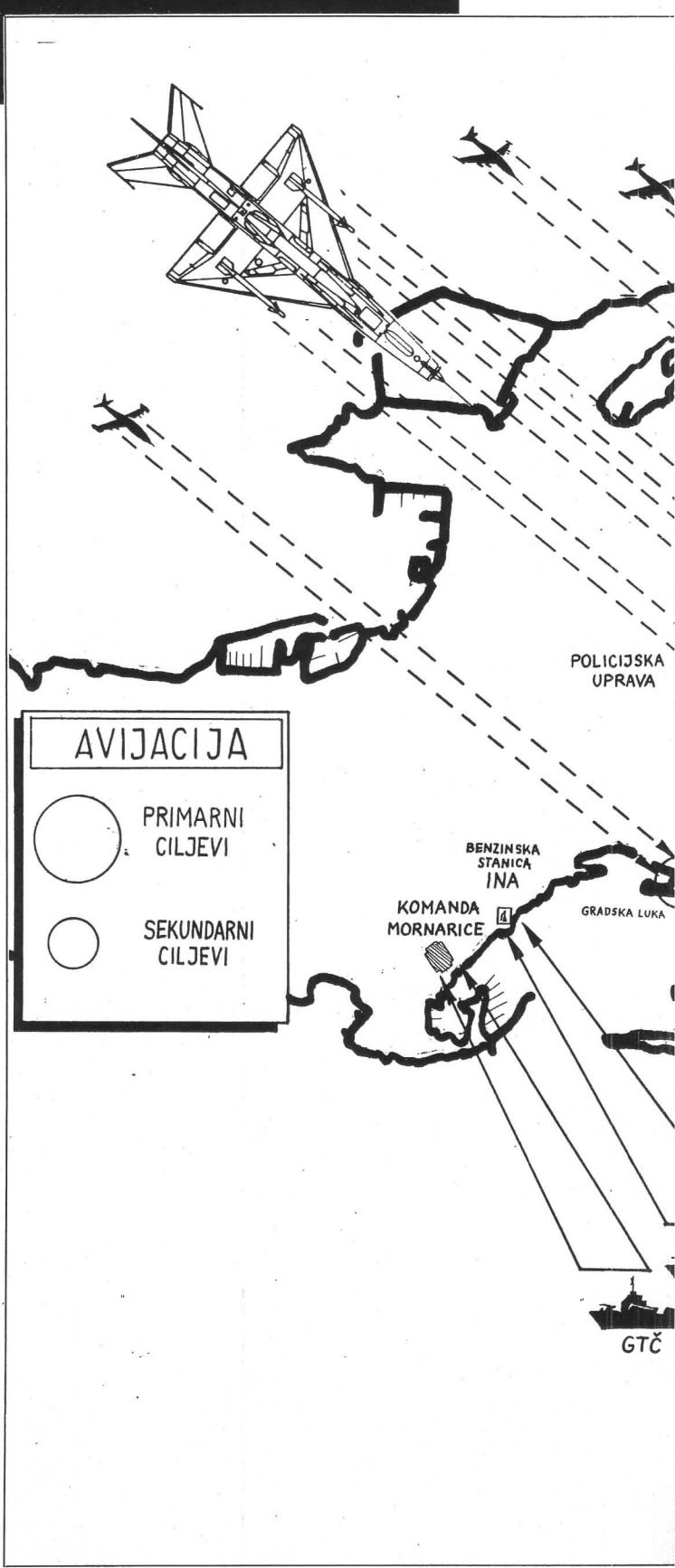
Komanda flote pod zapovjedništvom kontraadmirala Nikole Ercegovića odlučila je naime razraditi plan masku ako se to po njihovoj ocjeni ukaže potrebnim, razaranje Splita. Pravi cilj plana skrivaо je njegov radni naslov: »Podrška jedinicama JNA koju su se našle u okruženju snaga MUP-a i ZNG«, a u razradu ga je potčinjenim oficirima, komandantima ratnih brodova, dao kapetan fregate Radomir Gručić, komandant diviziona 18. brigade raketnih čamaca i raketnih topovnjača. Pod napomenom da se radi samo o vježbi, oficiri su tom prilikom instruirani da se plan razradi za dvije borbe grupe. Prvu grupu su trebale činiti tri raketna čamca, a drugu torpedni čamac s raketnom topovnjačom. Objekti koje je otvaranjem vatre po njihovom okruženju trebalo obraniti jesu: Komanda VPO, Vojna bolница i hotel »Zagreb« u Duičevu. Na samom početku razrade taj je zadatak izazvao podjeljenošć oficira u floti. Dok su oficiri srpske nacionalnosti prionuli na ispunjenje zadatka, časnici su hrvatske nacionalnosti jednostavno tom opozirali. Shvatili su da se iza svega krije nešto mutno, točnije, kako je rekao jedan od njih – »atak na vlastiti narod«. Usljedile su tada rasprave i logična pitanja koja nikad nisu dobila i logičan odgovor: – Koga čemo štititi ako budemo tukli Vojnu bolnicu? Gdje je tu tampon-zona. Gdje su neprijatelji? Kada tučemo s mora i predstavljamo tampon-zonu jesu li neprijatelji na Braču ili u Splitu? Sve je, naravno, bila velika obmana. Usljedilo je smjerenjivanje nekoliko časnica hrvatske nacionalnosti. Međutim, po planu se, doduše sa sitnjim izmjenama i realizacijom u jednom njegovu dijelu, ipak pucalo po Splitu.

Analitičari hrvatskih oružanih snaga došli su do saznanja da je isti zadatak dan i drugoj grupi budući da je u njemu sudjelovala kaštelanska grupa a ne viške, kako je bilo predviđeno. Prema planu trebalo je raketirati benzinskou crpu »Ine« nedaleko od Komande. Po proračunima okupatora, plamen »Ine« trebao je zahvatiti hotel »Marjan«. Nije se nedavno gadala ta crpka nego samo Sustipan. Saznaje se naime da je okupator od pete kolone primio dezinformaciju po kojoj čitav Sustipan odnosno ACY-marina vrvi od snaga garde i MUP-a. U posljednji se trenutak odustalo, izgleda, od raketiranja ACY-ja. Između je bila i u tome što po gradu nije tukao VPBR 32 nego njegov blizanac 31 koji, kakvog li paradoxa, nosi ime »Split«. Dio plana »podrške jedinicama JNA koju su se našle u neprijateljskom okruženju« koji nije realiziran

predviđao je uništenje policijske postaje na Mertojaku kao i vatrom pokrivanje i zaštitu hotela »Zagreb« u Duičevu. Taj je objekt za jugo-armiju odnosno njenu ratnu mornaricu bio od velike važnosti jer je sve do prijelaza u ruke hrvatskih snaga zapravo bio punkt za opskrbu pomoću kamiona pete kolone. U blokadi splitske luke od strane ratne mornarice jugo-soldatske zanimljiv je ulogu odigrao crnogorski brod »Žeta«. Taj se brod »Jugooceanije« u splitskoj luci usidrio 2. rujna, a napustio ju je 21. rujna oko 22 sata nakon »uspješnog probroja blokade JA«. U slučaju »Žete« nije se medutim radilo ni o kakvom proboru blokade nego o dogovorenom napuštanju terena na kojemu je brod vršio ulogu pete kolone. Za potrebe okupatorske armije crnogorski je teretni brod osmatrao i služio za opskrbu.

Prema osvajačkim i rušilačkim planovima armije, Split bi osim s mora trebao biti napadnut i iz zraka. Po naredenju i instrukcijama Komande VPO 97. avio-brigada u Mostaru već je dobila listu ciljeva koji bi u gradu trebali biti sruvnjeni sa zemljom. U tu su svrhu izvidacki avioni avio-brigade već načinili aero-snimke. U sklopu ciljeva koje je avijacija JA podijelila u tri kategorije: 1. objekti radio i TV-difuzije, 2. mostovi, 3. elektroenergetska postrojenja; u Splitu su odabrani ciljevi koji su također kategorizirani. Kao primarni ciljevi koje treba uništiti predviđene su dvije najveće hale brodogradilišta u Splitu i Trogiru (pretpostavlja se radi sprečavanja izrade oružja). U grupu primarnih objekata ušle su i dvije 110-kilovoltne trafo-stанице u Dujmovići na Visoko, te konačno telekomunikacijsko čvoriste u Balkanskoj ulici. Kao sekundarni ciljevi napada iz zraka utvrđeni su objekti koji bi, prema odluci general-majora Spire Nikovića, zapovjednika 97. avio-brigade ujedno bili raketirani i za odmaždu i postizanje psihološko-propagandnog efekta. Radi se o zgradama Općine, zgradama Policijske uprave i objektu Lučke kapetanije. Kao tercijarni cilj izabran je Radio-TV centar, odnosno njegov antenski sistem. Saznaje se da je Niković bio savjetovan kako treba uništiti TV-Marjan jer on pokriva područje grada Splita i potpuno nadomješta program HTV-a.

Kao zadnji podatak stigla je i informacija prema kojoj je aerodrom Resniku napadnut i raketiran iz zraka jer je armiji bilo dojavljeno da se u staklenicima u neposrednoj blizini aerodromske piste nalazi veliki broj gardista. Veliki strah od pripadnika hrvatskih oružanih snaga pojedan je i dojavom da one posjeduju i tri minobacača koje su smjestili u neposrednoj blizini aerodroma, a do čitave je zbrke došlo kada je potpukovnik Jovan Strugar, zapovjednik Divlja, javio generalu Spire Nikoviću da je to inače najveće uporište okupatora u splitskoj oblasti napadnuto. Za kraj treba napomenuti da sve operacije iz zraka na području vojno-pomorske oblasti zahtijeva komanda VPO-a koja u takvim slučajevima daje sve instrukcije potrebne za izvršenje tih zadatka. Dakle, odgovornost za zlodjela iz zraka koje čini nedužnom civilnom pučanstvu okupatorska armija treba potražiti i na adresi komande VPO-a, odnosno admirala Miletka Kandića.

ZARANJA SPLITA MORA I IZ ZRAKA

